

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w W.

przeciwko H. Z., A. Z., Ag. Z. i An. Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 października 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 8 lipca 2013 r.,

uchyła zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 26 lutego 2013 r., i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód - Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w W. (dalej: „Agencja”) wniósł o zasądzenie od H. Z., A. Z., Ag. Z. i An. Z. kwoty 82.699 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej H. Z. do kwoty 81.516,95 zł, An. Z. do kwoty 81.516,95 zł, Ag. Z. do kwoty 71.755,74 zł. Kwoty tej powód dochodził jako wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z lokalu mieszkalnego nr 15 przy ul. P. [...] w W. za okres od 1 listopada 2008 r. do 29 listopada 2011 r. Powód powoływał się na to, że pozwani korzystali z lokalu w jego zasobach na podstawie umowy najmu zawartej 26 lutego 2002 r., a wypowiedzialnej oświadczeniem z 22 października 2008 r. w związku z niewywiązywaniem się pozwanych z jej warunków. Po upływie terminu wypowiedzenia pozwani nie wydali lokalu powodowi i nie płacą za korzystanie z niego.

Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo nakazem zapłaty, od którego pozwani wnieśli sprzeciw.

Pozwani H. Z., A. Z., Ag. Z. i An. Z. wnieśli o oddalenie powództwa względnie o jego odrzucenie.

Postanowieniem z 26 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w W. na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. odrzucił pozew i orzekł o kosztach.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z 20 maja 1994 r., wydaną na podstawie ustawy z 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (tekst jedn. Dz.U z 1992 r., Nr 5, poz. 19; dalej: „u.z.S.Z.”), B. Z., mąż pozwanej H. Z. i ojciec pozwanych An. Z., A. Z. i Ag. Z., uzyskał przydział lokalu mieszkalnego nr 15 przy ul. P. [...] w W. jako kwatery. B. Z. zmarł 3 kwietnia 1995 r. w okresie obowiązywania tej ustawy, po czym decyzją z 16 lutego 2002 r., wydaną na podstawie art. 13 ust. 4 i art. 23 ust. 3 pkt 1 ustawy z 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (tekst jedn. Dz.U. z 1997 r. Nr 106, poz. 678; dalej: „u.z.S.Z.R.P.”), Dyrektor Oddziału Terenowego Nr [...] Wojskowej Agencji Mieszkaniowej stwierdził, że pozwana H. Z. nabyła uprawnienie do lokalu nr 15 przy ul. P. [...] w W. jako osobnej kwatery stałej po mężu - zmarłym żołnierzu

zawodowym. 26 lutego 2002 r. powód zawarł z pozwaną umowę najmu lokalu, którego dotyczyła decyzja, a oświadczeniem z 22 października 2008 r. umowę tę wypowiedział w związku z niewywiązywaniem się pozwanych w obowiązku płacenia czynszu i innych opłat za korzystanie z lokalu.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwana H. Z. oraz pozostali pozwani, którzy jako jej dzieci wywodzą od niej swoje prawa do zamieszkiwania w nim, powinni być traktowani tak samo jak żołnierze zawodowi zajmujący lokal na podstawie prawa do kwatery, niezależnie od obecnie obowiązujących przepisów określających osoby, którym może przysługiwać takie prawo. Sąd Okręgowy wywiódł ten pogląd z art. 23 ust. 3 pkt 1 u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu nadanym ustawą z 6 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 877) w zw. z art. 2 Konstytucji RP oraz w zw. z art. 1a ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 21 ust. 1 u.z.s.z.R.P. w brzmieniu obecnie obowiązującym. Do pozwanych ma zatem zastosowanie art. 37 ust. 1 u.z.s.z.R.P. w brzmieniu obecnie obowiązującym, z którego wynika, że do ściągnięcia opłat i opłat pośrednich za używanie lokalu mieszkalnego zajmowanego przez żołnierza zawodowego, nieuiszczonych w ustalonym terminie płatności, właściwa jest droga postępowania administracyjnego, a do ich przymusowego ściągnięcia - droga egzekucji administracyjnej.

Postanowieniem z 8 lipca 2013 r. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego z 26 lutego 2013 r. i orzekł o kosztach postępowania. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że uprawnienia wszystkich pozwanych do zajmowania lokalu wynikają z decyzji administracyjnej, a dla oceny ich statusu nie ma znaczenia umowa najmu lokalu zawarta 26 lutego 2002 r. pomiędzy powodem i pozwaną H. Z. Art. 24 ust. 1 u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji z 16 lutego 2002 r. zrównywał uprawnienia osób o takim statusie jak pozwani („osób uprawnionych”) z uprawnieniami żołnierzy zawodowych mającymi postać prawa do kwatery. Ze względu na zasadę ochrony praw nabytych (art. 2 Konstytucji RP), w sprawie ma zastosowanie aktualnie obowiązujący art. 37 ust. 1 u.z.s.z.R.P.

Skoro pozwani na mocy przepisów ustawy z 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania decyzji z 16 lutego 2002 r. nabyli prawo do kwatery, to późniejsze ograniczenie

kręgu podmiotów uprawnionych do nabycia takiego prawa wyłącznie do żołnierzy zawodowych nie ma znaczenia dla ich statusu. Aktualnie nie można ich uznać za osoby, którym przysługuje prawo do zajmowanego lokalu mieszkalnego, zgodnie z art. 23 ust. 4 pkt 2 w zw. ust. 3 pkt 1 u.z.S.Z.R.P., ani tym bardziej za osoby „inne niż żołnierze zawodowi”, czy też za „członków rodziny żołnierza”, o których mowa w art. 8 ust. 6 ustawy z 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 28, poz. 143). Taka ocena sytuacji prawnej pozwanych nie jest sprzeczna z celem uchwalenia art. 37 ust. 1 u.z.s.z.R.P. w obecnym brzmieniu, który to przepis miał spowodować ograniczenie dopuszczalności egzekucji administracyjnej tylko do należności dotyczących lokali mieszkalnych zajmowanych na podstawie decyzji administracyjnych, a więc do tych lokali, które na mocy wcześniejszych przepisów były uznawane za kwatery.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z 8 lipca 2013 r. powód zarzucił, że zapadło ono z naruszeniem prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest: - art. 29a u.z.S.Z.R.P. przez błędną wykładnię i przyjęcie, iż do osób innych niż żołnierze zawodowi, które zajmują lokale mieszkalne będące w zasobie mieszkaniowym Agencji, w zakresie nieuregulowanym w ustawie nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego oraz kodeksu postępowania cywilnego, - art. 23, 24 oraz 30 u.z.S.Z.R.P., w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2006 r. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w warunkach, gdy dyrektor oddziału terenowego Agencji zawarł z pozwaną umowę najmu lokalu, a zatem nie może ona zajmować tego lokalu na podstawie decyzji administracyjnej, którą można stwierdzać jedynie nabycie uprawnień do kwatery stałej, - art. 37 u.z.S.Z.R.P. przez błędną wykładnię i uznanie, że tryb administracyjny orzekania o obowiązkach wynikających z zajmowania lokalu może być stosowany w odniesieniu do pozwanych, którzy nie są żołnierzami.

Powód zarzucił także, że zaskarżone postanowienie zapadło z naruszeniem przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), to jest art. 1, art. 2 § 3, art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. i przyjęcie, że droga sądowa jest w niniejszej sprawie niedopuszczalna.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i poprzedzającego go postanowienia Sądu Okręgowego z 26 lutego 2013 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Pozwani wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stanowisko, że przedmiotem procesu cywilnego jest roszczenie procesowe, a zatem to, o którym powód twierdzi, że mu przysługuje, trzeba uznać za ustalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Oznacza to, że jeśli według twierdzeń powoda, między nim i pozwanym istnieje stosunek cywilnoprawny, to drogę sądową w sporze powstałym na tle tego stosunku należy uznać za dopuszczalną. Dopiero proces przed sądem ma wykazać, czy twierdzenia powoda znajdują podstawę w przepisach prawa materialnego i doprowadzić do wiążącego ustalenia istnienia albo też nieistnienia konkretnego stosunku cywilnoprawnego między stronami procesu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2015 r., II PK 82/14, nie publ.). Z art. 1 k.p.c. oraz *a contrario* z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. wynika, że droga sądowa dopuszczalna jest w sprawach cywilnych, a takimi sprawami są sprawy cywilne w znaczeniu materialnym, tj. wynikające ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy, oraz sprawy cywilne w znaczeniu formalnym, które nie są ze swej istoty sprawami cywilnymi, jednakże uchodzą za takie przez to, że ich rozpoznawanie odbywa się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z 11 września 2014 r., III CZ 46/14, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 405).

Żądanie zgłoszone przez powoda zmierzało do uzyskania zasądzenia od pozwanych kwoty odpowiadającej wynagrodzeniu należnemu powodowi za korzystanie z lokalu w jego zasobach bez tytułu prawnego. Powód oparł to żądanie na twierdzeniu, że łączyła go z pozwanymi cywilna umowa najmu lokalu, którą wypowiedział. Tego rodzaju żądanie ma niewątpliwie cywilny charakter i taka jego ocena musiała zadecydować o uwzględnieniu powództwa nakazem zapłaty. Do odrzucenia pozwu doszło po zweryfikowaniu twierdzeń powoda w toku postępowania, w związku z dokonaniem przez Sąd Okręgowy uzupełniających ustaleń faktycznych, na bazie których Sądy obu instancji uznały, że sytuacja

prawna pozwanym musi być oceniana z uwzględnieniem publicznoprawnego źródła ich tytułu do zajmowanego lokalu.

Zgodnie z art. 9 u.z.S.Z., w brzmieniu obowiązującym w dacie przydzielenia B. Z. kwatery stałej, prawo do osobnej kwatery stałej przysługiwało żołnierzowi zawodowemu, a przy ustalaniu jej powierzchni mieszkalnej należało uwzględnić członków jego rodziny. W mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów z 16 listopada 1979 r., III CZP 48/79 (OSNC 1980, nr 6, poz. 107), Sąd Najwyższy stwierdził, że przyznanie kwatery stałej wiąże się bezpośrednio ze służbą żołnierza zawodowego. W związku z przyziałem żołnierzowi osobnej kwatery stałej między nim a Skarbem Państwa (wojskowym organem kwaterunkowym) nie powstaje stosunek najmu lub inny stosunek cywilnoprawny, samo zaś prawo do zajmowania takiej kwatery wynika ze stosunku administracyjnoprawnego związanego ze stosunkiem zawodowej służby wojskowej, o takim samym charakterze. Dlatego nie rozciąga się na małżonka żołnierza zawodowego, pozostającego z żołnierzem zawodowym we wspólnym gospodarstwie domowym, którego tylko uwzględnia się przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej osobnej kwatery stałej (art. 9 ust. 2 i 3 pkt 1 u.z.S.Z.). Prawo małżonki żołnierza do zamieszkiwania w przydzielonej mu kwaterze Sąd Najwyższy uznał za pochodne w stosunku do prawa do kwatery przysługującego samemu żołnierzowi i stwierdził, że małżonka nie staje się z mocy prawa osobą współuprawnioną do osobnej kwatery stałej, a zatem kwatery ta nie stanowi majątku wspólnego małżonków. Ustawa o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych nie przyznawała bowiem małżonkowi żołnierza zawodowego żadnego samodzielnego prawa do osobnej kwatery stałej.

Z art. 12 ust. 1 u.z.S.Z. wynikało jednak, że w razie śmierci żołnierza zawodowego spełniającego warunki wymagane do uzyskania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową albo którego śmierć pozostawała w związku ze służbą wojskową, prawo do osobnej kwatery stałej nabywali wspólnie zamieszkali w kwaterze z żołnierzem, emerytem lub rencistą, w dniu jego śmierci, członkowie rodziny uprawnieni do wojskowej renty rodzinnej; prawo to przysługiwało im przez czas posiadania uprawnień do renty.

Treść uregulowań dotyczących kwater wojskowych zmieniła się istotnie wraz z wejściem w życie ustawy z 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (Dz.U. Nr 86, poz. 433). Ustawą tą ustawodawca w zasobie lokali pozostającym w zarządzie Agencji wyróżnił kwatery stałe i lokale mieszkalne (art. 24 ust. 1 i 2 u.z.S.Z.R.P.). Kryterium będącym podstawą tego rozróżnienia były cechy podmiotu zasiedlającego lokal. Kwatery zasiedlone były przez „osoby uprawnione” wymienione w art. 24 ust. 1 u.z.S.Z.R.P. Tę kategorię tworzyli żołnierze zawodowi w służbie czynnej pełnionej jako służba stała i żołnierze zawodowi zwolnieni z czynnej służby wojskowej, pełnionej jako służba stała, jeżeli nabyli uprawnienia do emerytury wojskowej i wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową, a w razie śmierci wyżej wymienionych - wspólnie zamieszkali w kwaterze z żołnierzem, emerytem lub rencistą, w dniu jego śmierci, członkowie rodziny uprawnieni do wojskowej renty rodzinnej. Pozostałe kwatery zasiedlone przez inne osoby uzyskały status „lokali mieszkalnych” w rozumieniu tej ustawy.

Tak jak poprzednio, podstawą nabycia tytułu prawnego do kwatery wojskowej była decyzja o jej przydziale wydawana „osobie uprawnionej”, a dla innych osób —umowa najmu lokalu (art. 30 ust. 1 u.z.S.Z.R.P.).

Pozwana pozostała po śmierci męża w lokalu przydzielonym mu jako kwatery stała. Jej uprawnienia do tego lokalu stwierdza decyzja z 16 lutego 2002 r., wydana na podstawie art. 23 ust. 3 pkt 1 u.z.S.Z.R.P., który przewidywał, że w razie śmierci żołnierza zawodowego pełniącego czynną służbę wojskową jako służbę stałą, spełniającego warunki wymagane do uzyskania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej oraz emeryta lub rencisty wojskowego, prawo do kwatery (lokalu mieszkalnego) nabywają wspólnie zamieszkali w kwaterze z żołnierzem, emerytem, rencistą w dniu jego śmierci: małżonek, zstępni, wstępni, osoby przysposabiające i przysposobione oraz osoba, która pozostawała we wspólnym pożyciu małżeńskim. Przepis ten dla osób bliskich wspólnie zamieszkujących z żołnierzem przewidywał zatem uprawnienia zbieżne z tymi, o których stanowił art. 12 ust. 1 u.z.S.Z., obowiązujący w dacie śmierci poprzednika prawnego pozwanych.

Po wejściu w życie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP lokal zajmowany przez pozwanych zachował status kwatery wojskowej i nie był „lokałem mieszkalnym” w rozumieniu tej ustawy. Skoro wydana na podstawie art. 23 ust. 3 pkt 1 u.z.S.Z.R.P. decyzja o przydzieleniu pozwanej H. Z. spornego lokalu jako kwatery nie została wyeliminowana z obrotu prawnego, to trzeba zgodzić się z Sądami obu instancji, że tytuł pozwanych do korzystania z tego lokalu musi być opisywany z uwzględnieniem jej treści i skutków, chociaż późniejszym zdarzeniem w relacjach między stronami było zawarcie umowy najmu lokalu przydzielonego już wcześniej jako kwatera. Odpowiedź na pytanie o to, czy umowa najmu zawarta między stronami mogła zastąpić tytuł mający źródło w decyzji wiąże się z merytoryczną oceną sprawy, na którą na obecnym etapie postępowania jest za wcześnie.

Z dniem 1 lipca 2004 r. weszła w życie ustawa z 16 kwietnia 2004 r. nowelizująca ustawę o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (Dz.U. z 2004 r. Nr 116, poz. 1203; dalej: „ustawa nowelizująca z 2004 r.”). Ustawodawca zdefiniował w niej pojęcia „lokal mieszkalny”, „kwatera”, „lokal zamienny” i podzielił lokale pozostające w zasobie Agencji na takie, które są przeznaczone na zakwaterowanie żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na podstawie kontraktu na pełnienie służby stałej oraz pozostałe (znowelizowany art. 21 u.z.S.Z.R.P.). Z uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej z 2004 r. wynikało, że wolą ustawodawcy zrealizowaną przez jej uchwalenie było przywrócenie zasady, że żołnierz zawodowy ma prawo do zamieszkiwania w kwaterze w miejscu i na czas pełnienia służby.

Art. 23 ust. 1 u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z 2004 r. stanowił, że osoby, którym do dnia jej wejścia w życie (1 lipca 2004 r.) przydzielono osobną kwaterę stałą, zachowują nabyte do tego dnia uprawnienia na czas jej zajmowania, przy czym przez użyte w tym przepisie określenie „osoby”, należy rozumieć wszystkie osoby brane pod uwagę przy przydziale kwatery (art. 26 ust. 2 u.z.S.Z.R.P.). W postanowieniu z 18 marca 2015 r., I CSK 111/14, nie publ., Sąd Najwyższy wyjaśnił, że prawo do kwatery stałej na podstawie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP mogło przysługiwać tylko określonym osobom i w ściśle określonych wypadkach (opisanych w art. 22 i 23 tej ustawy).

Stosunek prawny powstały pomiędzy żołnierzem zawodowym (emerytem, rencistą wojskowym) a Agencją w odniesieniu do przydzielonej kwatery stałej nie miał charakteru cywilnoprawnego, za czym przemawia zarówno źródło powstania tego stosunku (decyzja o przydziale kwatery stałej), jak i - w razie śmierci adresata decyzji o przydziale - poświadczanie także decyzją administracyjną prawa do kwatery członkom rodziny wspólnie z nim zamieszkałym i zarazem uprawnionym do wojskowej renty rodzinnej. W uzasadnieniu uchwały z 26 marca 2002 r., III CZP 14/02 (OSNC 2002, nr 12, poz. 148), Sąd Najwyższy wskazał, że za uznaniem administracyjnoprawnego charakteru omawianego stosunku prawnego przemawiają też i inne przepisy ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP.

Ustawa o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP została po raz kolejny istotnie zmieniona obowiązującą od 1 lipca 2010 r. ustawą z 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 28, poz. 143; dalej: „ustawa nowelizująca z 2010 r.”). Od 1 lipca 2010 r. za „zajmowanie lokalu mieszkalnego” w zasobach Agencji ustawodawca uznał posiadanie tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego ustanowionego w drodze decyzji administracyjnej albo umowy najmu albo umowy użyczenia (art. 1a ust. 1 pkt 6 u.z.S.Z.R.P.). Ustawą nowelizującą z 2010 r. ustawodawca zdefiniował pojęcia „lokalu mieszkalnego” pozostającego w zasobach Agencji oraz „kwatery”, za którą uznał jedynie te lokale mieszkalne, które są przeznaczone do zakwaterowania żołnierzy zawodowych i zostały ujęte w wykazie takich kwater (art. 1a ust. 1 pkt 1 i 2 u.z.S.Z.R.P.). Pozostałe dawne kwatery w zasobie Agencji straciły ten status. Lokal, z którego korzystają pozwani, o ile nie został wpisany do wykazu kwater prowadzonego przez Agencję, nie jest kwaterą w rozumieniu ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, co oczywiście nie musi przekładać się na treść uprawnień pozwanych do tego lokalu, o ile w dacie wejścia w życie ustawy nowelizującej z 2010 r. jeszcze istniały.

W znowelizowanym art. 23 ust. 3 pkt 1 u.z.S.Z.R.P. ustawodawca przyjął, że w razie śmierci żołnierza służby stałej, który do dnia śmierci zajmował lokal mieszkalny (a zatem korzystał z niego na podstawie decyzji lub umowy), o ile do dnia śmierci nabył prawo do emerytury wojskowej lub jego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, wspólnie zamieszkałym z nim w dniu jego śmierci

małżonkowi i zstępnym przysługuje odprawa mieszkaniowa lub zajmowany lokal mieszkalny lub lokal zamienny w przypadku zajmowania kwatery, jeżeli Agencja ma taki w swoim zasobie względnie lokal odpowiadający uprawnieniom żołnierza w dniu jego śmierci. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji powinien uregulować tytuł tych osób do zajmowania lokalu przez zawarcie z nimi umowy najmu, jeśli zdecydowali się na skorzystanie z prawa do lokalu zamiennego albo innego lokalu mieszkalnego (art. 23 ust. 7 u.z.S.Z.R.P. w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2010 r.). Z powołanego przepisu wynika, że osoby najbliższe zmarłego żołnierza, z którym wspólnie zamieszkiwały w lokalu mającym po 1 lipca 2010 r. status kwatery, po jego śmierci nie mogą w kwaterze tej pozostać, lecz co najwyżej uzyskać tytuł do lokalu zamiennego. Jeśli natomiast wspólnie z żołnierzem zajmowały „lokal mieszkalny”, to w lokalu takim mogą pozostać, chyba że wyłącza im zostanie należna odprawa.

W ustawie nowelizującej z 2010 r. nie ma mowy o wygaszeniu uprawnień do zajmowania lokali przysługujących członkom rodziny zmarłego żołnierza zawodowego wykreowanych decyzjami wydanymi przed jej wejściem w życie. W dodanej ustawą nowelizującą z 2010 r. art. 29a u.z.S.Z.R.P. ustawodawca postanowił jednak, że do osób innych niż żołnierze zawodowi, które zajmują lokale mieszkalne będące w zasobie mieszkaniowym i internatowym Agencji, w zakresie nieuregulowanym w ustawie mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego oraz kodeksu postępowania cywilnego. Trzeba podkreślić, że to uzupełniające stosowanie przepisów kodeksu cywilnego wyraźnie dotyczy zakresu nieuregulowanego w ustawie o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP. Bez szczegółowej analizy treści uprawnień do lokalu zajmowanego przez osoby najbliższe zmarłemu żołnierzowi zawodowemu i obowiązków, jakie na nich ciążyły w związku z korzystaniem z lokalu w zasobie Agencji w stanie prawnym przed i po 1 lipca 2010 r., nie jest możliwe kategorycznie stwierdzenie, że wejście w życie ustawy nowelizującej z 2010 r. i odesłanie do uzupełniającego stosowania kodeksu cywilnego w tym stosunku prawnym, wpłynęło w jakikolwiek sposób na sytuację tych osób, a w szczególności, że może być postrzegane jako jej pogorszenie. Problemy te wiążą się jednak z merytoryczną oceną roszczeń powoda, a ich rozważanie na obecnym etapie postępowania w sprawie jest przedwczesne.

Ustawą nowelizującą z 2010 r. w art. 44 u.z.S.Z.R.P. ustawodawca przewidział, że osoby inne niż żołnierz zawodowy, które zamieszkują lokale mieszkalne i odmówiły skorzystania z uprawnień, o których mowa w art. 23 ust. 1 i 4, tracą prawo do tych uprawnień. W takim przypadku przepisy art. 41 ust. 4-7 u.z.S.Z.R.P. stosuje się odpowiednio, a zatem dyrektor oddziału regionalnego Agencji jest wówczas uprawniony do wezwania tych osób do opróżnienia lokalu mieszkalnego w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia im wezwania, a w przypadku jego nieopróźnienia - do wydania decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego, za wyjątkiem przypadków, w których miałyby ona dotyczyć osób w szczególnej sytuacji osobistej i życiowej, wymagających objęcia ochroną socjalną (art. 45 ust. 3 u.z.S.Z.R.P.), bo wówczas dyrektor kieruje do sądu powszechnego pozew o opróżnienie lokalu mieszkalnego i orzeczenie o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego, po wezwaniu do udziału w postępowaniu gminy oraz o zasądzenie odszkodowania. Decyzje o obowiązku opróżnienia lokalu podlegają wykonaniu na podstawie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Niniejsza sprawa nie dotyczy obowiązku opróżnienia lokalu, ale obowiązku zapłaty opłat za korzystanie z niego. W art. 37 ust. 1 u.z.S.Z.R.P. ustawodawca postanowił natomiast, że opłaty i opłaty pośrednie za używanie lokalu mieszkalnego zajmowanego przez żołnierza zawodowego, nieuiszczone w ustalonym terminie płatności, podlegają, wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za zwłokę, przymusowemu ściągnięciu na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego zgodnie z przepisami ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1619 ze zm.; dalej: „u.p.e.a.”), przy czym dyrektor oddziału regionalnego Agencji w znowelizowanym art. 19 § 7 u.p.e.a. został wyposażony w kompetencje do stosowania egzekucji z wynagrodzenia za pracę albo ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z tytułu opłat za używanie lokalu i opłat pośrednich związanych z zajmowaniem przez żołnierzy lokali mieszkalnych znajdujących się w dyspozycji Agencji.

Z powyższego wynika, że tryb decyzyjny orzekania o obowiązku uiszczenia opłat za korzystanie z lokalu ustawodawca zastrzegł dla stosunku prawnego

między Agencją a żołnierzem zawodowym. Kompetencji do wydawania decyzji o obowiązku ponoszenia tych opłat ustawodawca nie przewidział dla dyrektora oddziału Agencji w stosunku prawnym łączącym Agencję z innymi niż żołnierze zawodowi osobami zajmującymi lokale w jej zasobie. W przepisach ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP w brzmieniu nadanym jej ustawą nowelizującą z 2010 r. ustawodawca odmiennie reguluje stosunki prawne między Agencją i żołnierzami zawodowymi oraz właściwe im uprawnienia i obowiązki oraz stosunki prawne między Agencją i innymi osobami niż żołnierze zajmującymi lokale w jej zasobach. W tych przypadkach, gdy unormowania stworzone dla żołnierzy zawodowych mają mieć zastosowanie także do innych osób korzystających z lokali w zasobach Agencji, ustawodawca wyraźnie odsyła do ich odpowiedniego stosowania. Brak takiego odesłania, gdy chodzi o zasady orzekania o obowiązku uiszczenia opłat za korzystanie z lokalu i następnie ich egzekwowania. Tym samym, skoro na podstawie art. 29a u.z.S.Z.R.P. z chwilą wejścia w życie ustawy nowelizującej z 2010 r. do sporów na tle stosunków prawnych między Agencją a osobami zajmującymi lokale w jej zasobach, niebędącymi żołnierzami zawodowymi, mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego, to spory o zapłatę świadczeń związanych z korzystaniem z tych lokali i wynagrodzenia za korzystanie z nich bez tytułu prawnego podlegają rozpoznaniu przez sądy powszechne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzeczono jak na wstępie.

eb